

Udlændinge

Styrelsen

Somalia (45)

8/12-99

Dato: 8. december 1999

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

138

I forbindelse med en delegationsrejse til Nairobi, Kenya i perioden 5. – 10. november 1999 fik Udlændingestyrelsen lejlighed til at drøfte den aktuelle situation i Gedo-regionen og i visse andre dele af det sydlige og centrale Somalia med Wayne Long, Chief Security Adviser, UNDP-Somalia, Nairobi, og med Senior Political Adviser Babafemi A. Badejo og National Officer Hussein Hassan Abdi, begge fra United Nations Political Office for Somalia (UNPOS), Nairobi. I forlængelse heraf indhentede Udlændingestyrelsen den 29. november 1999 telefonisk yderligere oplysninger hos Philippe Gourdin, UN Coordination Unit (UNCU), UNDP-Somalia, Nairobi.

Gedo-regionen

Wayne Long oplyste, at der fortsat befinder sig et ukendt antal etiopiske tropper i Gedo-regionen. Antallet etiopiske tropper i hele det sydlige og centrale Somalia blev vurderet til at være mellem nogle hundrede og op til højst et par tusinde.

Det etiopiske tropper i Gedo-regionen befinder sig alene i Luuq og i grænsebyen Dolo. Der er desuden visse tegn på en genoplivning af Al-Itihad i området mellem El-Waq og Luuq i Gedo-regionen. Således er der oplysninger om at Al-Itihad har træningslejre i dette område. Dette bekymrer FN og Etiopien.

Vedrørende den interne konflikt i Marchan-bevægelsen Somali National Front (SNF) i Gedo-regionen oplyste Wayne Long, at de to SNF-grene, kaldet henholdsvis Birale og Haji (efter lederne af de to grene), nu ser ud til at have nået en fredsaftale. En flere uger lang fredskonference i byen Bur Dhubo sluttede i uge 44 med en uskreven fredsaftale, som har resulteret i, at fjendtlighederne mellem Birale- og Haji-grenene nu er afsluttet. Wayne Long understregede betydningen af

denne fredsaftale og vurderede, at aftalen er et meget vigtigt skridt hen mod fred i Gedo-regionen.

Wayne Long vurderede, at det endnu er for tidligt at sammenligne situationen i Gedo-regionen med forholdene i efteråret 1998 (hvor Udlændingestyrelsen gennemførte en fact-finding mission til området), men at dette ville være muligt i løbet af et par måneder, dvs. i begyndelsen af 2000.

Som alle steder i Somalia, hvor klaner eller subklaner er i konflikt med hinanden er der også i Gedo-regionen en betydelig banditvirksomhed. Wayne Long forklarede, at det er karakteristisk, at når klaner er i konflikt med hinanden, mister såvel ældreråd og distriktskommissærer deres autoritet midlertidigt. Dette forhold giver ofte medlemmer af andre ikke-stridende klaner i området anledning til at forsøge sig med banditvirksomhed som levevej.

Det blev oplyst, at de befolkningsgrupper, der især har været ofre for konflikterne i Gedo-regionen tilhører Majerteen- og Ogadeni-klanerne samt Bantu-befolkningen.

Wayne Long forklarede, at Ogadeni-klanen traditionelt set ikke hjemmehørende i Gedo-regionen. De Ogadeni-medlemmer der nu opholder sig i Gedo-regionen er "langt hjemmefra" og mere eller mindre marginaliserede. Ogadeni-klanen er splittet, og klanen er uden et egentligt hjemområde i Gedo-regionen. Ogadeni-klanen traditionelle hjemområde er i Etiopiens Ogaden-region, men dele af klanen har opholdt sig i Somalias Gedo-regionen siden midten af 1970'erne som følge af Ogaden-krigen mellem Somalia og Etiopien.

Bantu-befolkningen i Gedo-regionen har i lighed med andre steder i det centrale og sydlige Somalia været udsatte for overgreb fra de somaliske klaners side. Det blev dog samtidig fremhævet, at som noget unikt har Bantu-grupper i Gedo i flere tilfælde bevæbnet sig og disse har derfor været i stand til at forsvare sig mod overgreb.

Angående forholdene i områderne øst for Juba-floden i Gedo-regionen, dvs. den såkaldte East Bank, oplyste Wayne Long, at Rahanweyn- og Darod-klanerne (der vil især sige Marehan-klanen) lever fredeligt side om side, og der er flere eksem-

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

Side 3 af 8

pler på, at disse samarbejder om f.eks. landbrugsprojekter. Det blev understreget, at dette alene finder sted i East Bank-området. Denne forbedring af sikkerhedsforholdene i East Bank-området hænger sammen med, at Rahanweyn-klanerne nu føler sig mere sikre i Bay- og Bakool-regionerne.

Etiopien støtter den fredelige udvikling i East Bank-området. Etiopiens interesser i Gedo-regionen er alene af militær karakter, der er ikke tale om, at Etiopien har til hensigt at annektere områder i Gedo-regionen eller andre steder i Somalia. Etiopien ønsker alene at sikre sine grænser mod fundamentalistiske grupper som f.eks. Al-Itihad og deres allierede i Somalia, f.eks. SNA-lederen Aideed. Der er dog for nylig fremkommet rygter om, at Etiopien har en interesse i at kunne kontrollere udviklingen i Juba Valley med henblik på at kunne få adgang til havnebyen Kisimayo, der ligger ved Juba-flodens udløb i Lower Juba-regionen. Disse rygter har dog ikke kunnet bekræftes.

Wayne Long konkluderede følgende:

- 1) Der er udbredt banditvirksomhed i Gedo-regionen.
- 2) Der er p.t. ingen væbnede klankonflikter i Gedo-regionen.
- 3) Fredsaftalen mellem de stridende SNF-grene er et meget positivt skridt.

Endelig oplyste Wayne Long, at FN om få dage vil sende en delegation ind i Gedo-regionen og at denne vil besøge samtlige distrikter og distriktsbyer i regionen. Dette sker med henblik på at vurdere, hvorvidt FN skal genoptage sine aktiviteter i regionen. Siden foråret 1999 har FN suspenderet alle sine aktiviteter i Gedo-regionen med undtagelse af nødhjælpsoperationer.

Philippe Gourdin oplyste, at forsoningsprocessen mellem Marehan-klanerne i Gedo-regionen har medført en vis stabilisering i området og han betegnede Gedo-regionen som relativt sikker. Sikkerhedssituationen i de nordlige distrikter Dolo, Belet Hawa og Luuq er i hænderne på det etiopiske militær. Sikkerhedssituationen i den sydlige del af Gedo-regionen betegnes som relativt god, men der forekommer dog en del banditvirksomhed i området.

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

Side 4 af 8

Udlændingestyrelsen har som nævnt ovenfor også drøftet situationen i Gedo-regionen med United Nations Political Office for Somalia (UNPOS) på et møde i Nairobi. UNPOS – repræsenteret ved Senior Political Adviser Babafemi A. Badejo og National Officer Hussein Hassan Abdi – vurderede, at den politiske situation i Gedo-regionen er uafklaret, idet der trods fredsaftalen fortsat findes en politisk splittelse i Marehan-klanen. Det blev fremhævet, at det er mere relevant at tale om Marehan-klanen i Gedo-regionen end at tale om Gedo-regionen som sådan. Den geografiske afgrænsning er ikke så relevant som den politiske afgrænsning.

UNPOS forklarede, at konflikten i Marehan-klanen har sin oprindelse i forholdet mellem de Marehan-medlemmer, som er oprindelige beboere i Gedo-regionen og de som anses at komme udefra, dvs. Marehan-medlemmer fra Abud Waq i det østlige Somalia. De sidstnævnte var ofte medarbejdere i tidligere præsident Siad Barres administration. Marehan-klanen er opdelt i et antal subklaner, herunder Rer Dini, Rer Hassan, Rer Hamed og Eyl Dhere. Rer Dini er Siad Barres og SNF-lederen Omar Hajis egen subklan. De tre øvrige Marehan-subklaner, dvs. Rer Hassan, Rer Hamed og Eyl Dhere ønsker at bevare deres indflydelse i Gedo-regionen. Splittelsen går dog på tværs af klanskel og det er derfor ikke muligt at tegne et klart billede af Marehan-klanens splittelse i subklan-termer. Den politiske konflikt mellem Ahmed S. Birale og Omer Haji er en konflikt der stadig berører hele Gedo-regionen, trods indgåelsen af fredsaftalen. Der er tale om en politisk konkurrencesituation, som efter al sandsynlighed vil fortsætte i nogen tid endnu. Det er tydeligt, at de øvrige Marehan-klaner afviser at leve under Marehan-klanen Rer Dinis lederskab.

UNPOS understregede, at den politiske konflikt i Gedo-regionen er særdeles kompliceret, hvilket bl.a. viser sig ved at splittelsen også viser sig på subklan-niveau. UNPOS kunne bekræfte, at der findes religiøse Marehan-grupper i El Waq området. UNPOS ville ikke benævne disse som Al-Itihad, idet der også kunne være tale om andre islamiske grupper end Al-Itihad.

UNPOS vurderede, at der er fri bevægelighed for ethvert medlem af de somaliske klaner i Gedo-regionen, men at den fri bevægelighed kan være begrænset af

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

Side 5 af 8

eventuelle lokale klankonflikter. Under normale forhold er der ikke problemer, men i konfliktsituationer er der risiko for at f.eks. gidseltagninger kan finde sted.

Der blev gjort opmærksom på, at der er oplysninger om, at Etiopien ikke er fuldt ud tilfreds med fredsaftalen mellem de stridende Marehan-klaner, men hvori utilfredsheden består er uvist. Det blev tilføjet, at spørgsmålet om hvorvidt Etiopien skulle have begået overgreb mod personer i Gedo-regionen er meget vanskeligt at få klarhed over. SNF-lederen Omar Haji vil muligvis hævde at dette har været tilfældet mens andre ledere vil afvise dette.

Hiran-regionen

Vedrørende Hiran-regionen oplyste Philippe Gourdin, at Hawiye-konference i regionshovedstaden Beled Weyne bl.a. resulterede i følgende:

- den regionale administration af Beled Weyne-distriktet skal fortsætte som hidtil. Der skal altså med andre ord ikke på nuværende tidspunkt oprettes en såkaldt overordnet "Hiranland"-administration med deltagelse af alle Hawiye-klaner. Det bemærkes at en stor del af Hiran-regionens distrikter er klanmæssigt komplicerede og domineres af Hawiye-klanen Abgal. Beled Weyne domineres af Hawiye-klanen Hawadle. Denne situation har ikke skabt konflikter eller spændinger mellem klanerne og deres militser i Hiran-regionen. Philippe Gourdin vurderede, at den nordlige del af Hiran-regionen er det mest stabile område i det centrale og sydlige Somalia.
- trafikken på hovedvejen mellem Beled Weyne i Hiran-regionen og Galkayo i Mudug-regionen er blevet normaliseret. Tidligere var der ca. 30 såkaldte "check-points" på denne vej. Konferencen besluttede at reducere dette antal til 4, der hver kontrolleres af en klan og hvis opgave alene er at opkræve skatter. Marehan-, Habr Gedir- og Hawadle-klanerne kontrollerer hvert sit "check-point". Philippe Gourdin har ikke oplysninger om, hvem der kontrollerer det sidste "check-point". Etableringen af de nye "check-points" ses som et meget positivt skridt, der bl.a. har skabt større stabilitet for trafikken på denne vigtige vej. De mange "check-points" skabte tidligere forvirring om hvem der havde

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

Side 6 af 8

myndighed til hvad. Flere NGO'er og FN har allerede benyttet vejen efter oprettelsen af de fire "check-points" og der er stor tilfredshed med ordningen.

UNPOS kunne oplyse, at sammenbruddet af Hawiye-konferencen ikke har resulteret i krigslignende handlinger mellem parterne. Det blev tilføjet, at visse politiske grupper i Mogadishu nu har vist interesse i en genoptagelse af Hawiye-konferencen, men at Hawadle-klanens traditionelle leder Ugas Khalif ikke ønsker at deltage i en sådan konference.

Kismayo-området

Ifølge Philippe Gourdin hersker der anarki i Kismayo-området, idet fire Marehan-klaner kæmper om kontrollen samtidig med at Marehan-klanen kæmper mod Habr Gedir-militser i Kismayo. Der findes ingen effektiv ledelse i Kismayo og spændingerne mellem de stridende parter er alvorlig. Denne situation kan i sidste ende medvirke til at destabilisere den positive forsoningsproces blandt Marehan-klanerne i Gedo-regionen.

Mogadishu

Philippe Gourdin oplyste, at konflikterne i Mogadishu fortsætter, og netop nu kæmper en alliance bestående af militslederen Musa Sude og Abgal-lederen Ali Mahdi mod Sharia-domstolen, der støttes af Abgal Harti Warsangeli-militser. Kampene drejer sig om kontrollen over Mogadishu havn, som nu kontrolleres af Warsangeli-militserne. Desuden er banditvirksomhed udbredt i Mogadishu, hvilket truer sikkerheden i byen.

Bay- og Bakool-regionerne

UNPOS kunne oplyse, at siden den 6. juni 1999 har Rahanweyn Resistance Army (RRA) kontrolleret det meste af Bay- og Bakool-regionerne. Der blev gjort opmærksom på, at der stadig er problemer i regionerne, bl.a. er visse Rahanweyn-ledere ikke helt tilfredse med RRA's administration. Det blev oplyst, at RRA-militserne rekrutteres blandt samtlige Rahanweyn-klaner samt, at Rahanweyn-ældrerådene og RRA løbende konsulterer hinanden. Således kan RRA ikke gennemføre beslutninger uden om ældrerådene.

Der forekommer en vis splittelse mellem Rahanweyn-klanerne, og UNPOS vurderede, at det endnu er for tidligt at tale om en "stabilisering" af forholdene i Bay- og Bakool-regionerne. Der er endnu ikke etableret en Rahanweyn-administration i disse regioner. Wayne Long oplyste, at FN-organisationerne ønsker en bedre administration i Bay- og Bakool-regionerne end det som hidtil er opnået. Vedrørende splittelsen mellem Rahanweyn-klanerne oplyste UNPOS, at flertallet af Rahanweyn-klanerne støtter RRA, men at en enkelt sub-klan støtter Aideed.

Endelig blev det understreget, at Rahanweyn-klanerne ikke er i konflikt med Hawiye-klanerne som sådan. Der er alene Hawiye-klanen Habr Gedir, som Rahanweyn-klanerne er i konflikt med.

Philippe Gourdin oplyste, at Rahanweyn-militsen RRA sammen med Rahanweyn-klanernes repræsentanter, og – ifølge de seneste oplysninger – også Digil-repræsentanter er i færd med at oprette en administration af Bay- og Bakool-regionerne. Disse forhandlinger overvåges af etiopisk militær, som har støttet RRA's kamp mod Aideeds Habr Gedir-militser, der i 1995 besatte Bay- og Bakool-regionerne. Philippe Gourdin oplyste, at Habr Gedir-militserne er blevet drevet ud af store dele af området, og han vurderede, at såfremt det lykkes af etablere en fælles Rahanweyn-Digil administration i området kan situationen komme til at ligne den der herskede i området før 1995, hvor der var en relativt velfungerende administration og relativ fredelig situation i Bay- og Bakool-regionerne. Bay- og Bakool-regionerne er traditionelt Rahanweyn-Digil område.

Philippe Gourdin betegnede udviklingen i Bay- og Bakool-regionerne som meget positiv og han havde vanskeligt ved at forestille sig, at Habr Gedir-militser ville blive i stand til at generobre Bay- og Bakool-regionerne. Dette skyldes to forhold:

- de etiopiske tropper vil næppe tillade at Habr Gedir-militser igen besætter Bay- og Bakool-regionerne.
- Aideeds Habr Gedir-militser er hårdt presset og har mistet vigtigt terræn i det centrale og sydlige Somalia.

Philippe Gourdin forudså, at Habr Gedir-militserne må finde sig i at vende tilbage til Galgaduud-regionen, som er Habr Gedir-klanens hjemområde, samt til Moga-

Situationen i det sydlige og centrale Somalia

Side 8 af 8

dishu syd, som Habr Gedir-militser har kontrolleret siden de somaliske oprørsgrupper erobrede Mogadishu i 1991.

Overordnet vurderede Philippe Gourdin, at sikkerhedssituationen i det centrale og sydlige Somalia er bestemt af udviklingen i Kismayo, Mogadishu, Gedo-regionen samt Lower- og Middle Shabelle-regionerne. Han vurderede endelig, at der er begrundet håb om en forbedring af situationen i især Bay- og Bakool-regionerne, men at situationen i andre dele af det sydlige og centrale Somalia stadig er meget flydende. Et afgørende forhold i det sydvestlige Somalia er, at situationen i Kismayo-området er noget nær anarki, og at dette kan i en periode fremover forhindre en forbedring af forholdene i bl.a. Gedo-regionen.

Endelig gjorde Wayne Long opmærksom på, at der ikke er tegn på, at Etiopien har til hensigt, at erobre og annektere områder i Somalia, men at man alene ønsker at sikre sine grænseområder mod islamiske gruppers aktiviteter, herunder Al-Itihad.